

TAMBURAŠKA BAŠTINA PRIGORJA/ KONCERT PREMA PROGRAMU

Škarec, Renato

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:552293>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

ODSJEK ZA INSTRUMENTALNE STUDIJE I KOMPOZICIJU S TEORIJOM
GLAZBE

DIPLOMSKI STUDIJ: TAMBURAŠKO UMIJEĆE

RENATO ŠKAREC

Tamburaška baština Prigorja

DIPLOMSKI RAD

Osijek, 2023.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

ODSJEK ZA INSTRUMENTALNE STUDIJE I KOMPOZICIJU S TEORIJOM
GLAZBE

DIPLOMSKI STUDIJ: TAMBURAŠKO UMIJEĆE

RENATO ŠKAREC

Tamburaška baština Prigorja

Diplomski rad

Kolegij: Povijest tamburaškog umijeća

Mentor: prof. art. Davor Bobić

Sumentor: doc. dr. sc. Hrvoje Mesić

Osijek, 2023.

Sažetak

Ovaj diplomski rad bavi se baštinom tamburaške glazbe na području Prigorja. U radu se analizira povijest tambure i njezina uloga u kulturi Prigorja te se istražuje način na koji su se tamburaške skupine organizirale i razvijale u tom području. Opisuju se različiti stilovi tamburaške glazbe koje su se razvijale u Prigorju, kao i ključni glazbenici i ansambli koji su ostavili svoj trag u toj regiji. Također se istražuje utjecaj drugih glazbenih tradicija na tamburašku glazbu u Prigorju. Analiziraju se različiti aspekti tamburaške baštine Prigorja, kao što su pjevanje, ples i kostimiranje te se istražuje njihov utjecaj na lokalnu kulturu i identitet. Kroz svoje istraživanje, diplomski rad donosi novi uvid u bogatu tamburašku baštinu Prigorja te ukazuje na važnost očuvanja i promicanja ove glazbene tradicije za buduće generacije.

Ključne riječi: tamburaška glazba, tamburaški orkestar, Prigorje, tamburaška baština

Summary

This diploma thesis deals with the heritage of tambura music in the area of Prigorje. The paper analyzes the history of tambura and its role in the culture of Prigorje, and investigates the way tambura groups were organized and developed in that area. Various styles of tambura music that developed in Prigorje are described, as well as key musicians and ensembles that left their mark in that region. The influence of other musical traditions on tambura music in Prigorje is also investigated. Various aspects of the tambura heritage of Prigorje, such as singing, dancing and costumes, are analyzed, and their influence on local culture and identity is investigated. Through its research, the thesis brings new insight into the rich tambura heritage of Prigorje and points to the importance of preserving and promoting this musical tradition for future generations.

Keywords: tambura music, tambura orchestra, Prigorje, tambura heritage

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Općenito o tamburi.....	2
2.1. Povijest tambure.....	2
2.2. Vrste tambura i tamburaških sustava	4
3. Tamburaška glazba u Prigorju.....	12
3.1. Grad Zagreb.....	12
3.2. Kašina.....	15
3.3. Zagrebačka županija.....	17
3.4. Križevci	20
4. Zaključak.....	26
5. Literatura	27
6. Prilozi	28
6.1. Popis slika:	28

1. Uvod

Tamburaška glazba jedna je od najvažnijih dijelova hrvatske glazbene baštine. Njeni korijeni sežu u 19. stoljeće, a do danas se razvila u različitim oblicima i stilovima diljem Hrvatske. Jedna od regija koja se može pohvaliti bogatom tamburaškom baštinom je Prigorje. Ovaj dio Hrvatske, smješten u sjeverozapadnom dijelu zemlje, odlikuje se prekrasnim krajolikom, ali i iznimnom kulturnom raznolikošću.

Cilj ovog diplomskog rada je istražiti tamburašku baštinu Prigorja, analizirati njen razvoj tijekom povijesti te proučiti njenu ulogu u kulturi i društvenom životu ovog dijela Hrvatske. U radu će se posebno istaknuti različiti stilovi tamburaške glazbe koji su se razvili u Prigorju, kao i ključni glazbenici i ansambli koji su obilježili ovu regiju. Osim toga, istražit će se utjecaj drugih glazbenih tradicija na tamburašku glazbu u Prigorju te će se proučiti načini na koje se tamburaška baština može očuvati.

Opisat će se povijest tamburaške baštine općenito. Bit će riječi o ključnim događajima, glazbenicima i skladateljima koji su ostavili trag u ovoj tradiciji. Bit će analizirani različiti stilovi tamburaške glazbe koji su se razvijali u Prigorju te će se opisati karakteristike svakog stila. Analizirat će se uloga tamburaške glazbe u društvenom životu Prigorja, od običaja i tradicija povezanih s tamburaškom glazbom, do njezinog utjecaja na turizam i gospodarstvo regije. Također će se istražiti načini na koje se tamburaška baština može očuvati i promicati u suvremenom društvu. Bit će analizirane važne institucije i organizacije koje su zaslužne za očuvanje i promicanje tamburaške baštine u Prigorju, kao i relevantna zakonska regulativa koja se tiče zaštite kulturne baštine. Na samom kraju, u radu će se dati zaključak o svemu navedenom u tekstu.

2. Općenito o tamburi

Postoje različita tumačenja o porijeklu riječi *tambura*. Jedno je da naziv potječe od perzijske riječi *Tn* (žica). Drugo tumačenje su riječi koje nalazimo kasnije – *denbar* (perzijski) i *tambur* (arapski). Tambura se kao instrumentalno glazbalo na balkanskim prostorima prvi put spominje od strane Turaka, koji su je donijeli u vrijeme svojih osvajanja u 14. i 15. st..

Tambura je narodni, odnosno tradicionalni trzalački instrument. Glazbalo je koje spada u skupinu kordofonih instrumenata i porodici lutnji. U kordofone instrumente ubrajamo glazbala kod kojih zvukovi nastaju titranjem (treperenjem) jedne, dviju ili više napetih žica. Ako zvuk nastaje trzanjem ili otkucavanjem napetih žica, govorimo o trzalačkom glazbalu. Kordofoni instrumenti su osobito važno mjesto imali u hrvatskoj tradicijskoj glazbi. (Ferić, 2011)

2.1. Povijest tambure

Tambura (turski *tanbura* < arap. *ṭunbūr*), tradicionalno, žičano trzaće glazbalo. Koristi se u Slavoniji, Vojvodini, Bosni, Hercegovini, Makedoniji, Kosovu i djelomično u Bugarskoj, Grčkoj i Albaniji. Potječe iz jugoistočne Europe, a donijele su ga Osmanlije u 14. i 15. stoljeću. Sastoji se od trupa, vrata i glave. Trup je izrađen od različitih vrsta drva, a gornja daska ima rupe koje omogućuju izlazak zvuka. Vrat ima žičane prečnice koje označavaju pritisak prsta i visinu tona. Na kraju vrata nalaze se vijci kojima se napinju žice. Tambura ima različiti broj žica, obično između 2 i 6. Žice se trzaju trzalicom napravljenom od drva, pera, roga ili plastike. Duljina tambure varira, ali obično se kreće između 45 i 115 cm.

Tamburaši obično sviraju u grupama, od manjih ansambala do tamburaških orkestara. Tambura se često koristi kao pratnja vokalnim solistima koji izvode tradicionalnu narodnu glazbu. Tambura ima važnu ulogu u hrvatskom glazbenom identitetu, kako u domovini tako i među hrvatskim iseljenicima, posebno u SAD-u. U Hrvatskoj se tambura podučava u glazbenim školama, a postoje i mnoge pedagoške knjige o tamburi. U inozemstvu, tambura ima značajan status među hrvatskim iseljenicima, ali se koristi i u glazbenim kulturama drugih zemalja.

U Hrvatskoj su ključni skladatelji tamburaške glazbe bili: P. Kolarić, M. Majer, M. Stahuljak, Z. Špoljar, Š. Bosiljevac, J. Canić, K. Kolb, J. Andrić, B. Krnic i J. Njikoš. Tambura se koristila i u djelima poznatih skladatelja umjetničke glazbe poput I. Zajca, A. Dobronića, B. Širole, K. Odaka, I. Lhotke Kalinskog, B. Bjelinskog i I. Kuljerića.

Prvi tamburaški sastavi počinju se osnivati u prvoj polovici 19. st. u Bačkoj. Njihova je svirka očigledno utjecala na Vatroslava Lisinskog pri skladanju solo pjesme *Tamburaška* 1846. godine. Sljedeće godine Pajo Kolarić osniva prvo tamburaško društvo u Osijeku, središtu tadašnje hrvatske provincije Slavonije, i time je utemeljio orkestralno tamburaško muziciranje. U to vrijeme, tambura se počinje i znanstveno istraživati pod vodstvom Franje Kuhača, koji je potaknut Kolarićevim utjecajem. Također se javljaju i nastaju prve skladbe koje se pjevaju uz pratnju tambure. Godine 1877. objavljena je studija F. Kuhača *Opis i povijest narodnih glazbala Južnih Slavena* (Franjo Kuhač, 1877). U Zagrebu se 1882. godine, također pod Kolarićevim utjecajem, osniva se *Hrvatska lira*, prvi tamburaški zbor s dirigentom, sastavljen uglavnom od studenata koje vodi Mijo Majer. Tambura ima tri osnovna dijela: tijelo (korpus), vrat i glavu. Broj žica na tamburama je različit, od dvije do deset, ali su najčešće tambure s pet ili šest žica. Tambure mogu biti jednoglasne, dvoglasne, troglasne, a danas su najrasprostranjenije četveroglasne. Razmak u tonovima što ih daju prazne žice katkad je sekunda (šargija), ponekad terca (bugarija), no najčešće je to kvarta ili kvinta. Dvoglasni kvintni sustav nosi naziv po Milutinu Farkašu - *Farkašev sistem*. Ovaj sistem se u početku sastojao od prve i druge bisernice (druga se zvala još i kontrašica), tri brača, dvije bugarije i berde. Kasnije im se pridodaje još čelović i čelo. Ovaj dvoglasni kvintni sistem bio je raširen u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Sloveniji, Čehoslovačkoj i zapadnim zemljama. U drugoj polovini 19. stoljeća u Bačkoj i Srijemu je postojao dvoglasni kvartni sistem, ali je vrlo brzo prerastao u troglasni. Iako su troglasne kvintne tambure gotovo posve potisnule dvoglasne kvintne tambure, farkašicama treba priznati znatan doprinos u povijesnom razvoju tambure i tamburaške glazbe. Te tambure dugoga i uskog vrata imale su osebujan, karakterističan ton, (najsličniji tamburi samici) koji bi i danas bio dobrodošao u nekim partiturama. Mnoga vrijedna djela napisana su baš za taj sustav, a usavršavanjem i nadgradnjom dvoglasnog kvintnog sustava nastao je troglasni kvintni sustav, u kojem se i danas ponegdje svira. Troglasni kvartni sustav se razvio u Bačkoj krajem 19. stoljeća. Sastojao se od prve i druge tambure, treće i četvrte tambure, prvog i drugog brača i basa. Ovakav sastav tambura, s izmijenjenim nazivom instrumenata i dodatnim čelom, bio je uobičajen i u Srijemu. Sve su tambure bile kruškolikog oblika, osim basa koji je imao oblik

sličan kontrabasu, a rjeđe kao gitara, slično berdetu. Troglasni kvintni sustav prvi je uveo Pera Ž. Ilić 1897. godine. On se sastojao iz prve i druge tambure, prvog i drugog brača, čela, kontre i basa. Sve tambure su bile kruškolikog oblika. Ovaj sustav je u Hrvatskoj prvi primjenjivao Alfons Guči, a kasnije ga je malo usavršio. Godine 1930. ovaj sustav postaje vodeći sustav u Hrvatskoj, 1939. biva prihvaćen i od strane Hrvatskog tamburaškog saveza, a od 1945. godine i od članova tamburaškog orkestra Radio Zagreba. Troglasne kvintne tambure su potpuno potisle dvoglasne (Farkaševe), koje su ostale još samo u nekim krajevima Hrvatske. Zbog nježnijeg zvuka i većeg broja dionica troglasne kvintne tambure prikladne su za orkestralno muziciranje.

U današnjoj su tamburaškoj praksi troglasne kvintne tambure vrlo rijetke. Četvoroglasni kvartni sustav se razvio iz troglasnog, početkom 20. stoljeća u Bačkoj i Srijemu i otud mu naziv *Srijemski* sustav. On se sastoji od prvog prima (bisernice) i tercprima (druge bisernice), basprima i basprim terca (brač I i II), E-basprima (E-brača), čela, E-kontre (bugarije) i basa (berde, begeša). U nekim orkestrima postoji još i A-kontra, kao i H-kontra. U novije vrijeme A-kontra je izostavljena iz upotrebe, dok se umjesto H-kontre koristi E-kontra. U Slavoniji je također prihvaćen Srijemski sustav, ali su instrumenti naštimani za ton niže, tako da se dobio takozvani *d-štim* umjesto *e-štima*, koji je vodeći u Vojvodini. Četveroglasni kvartni G-sustav po svojoj je rasprostranjenosti i popularnosti odmah iza četveroglasnog kvartnog E-sustava. Mnogi školski, omladinski i seniorski tamburaški orkestri već više desetljeća sviraju na G tamburama, koje su također ugođene u intervalu kvarte, ali s ishodišnim tonom g. Postojala je tendencija da se i troglasni kvintni sustav pretvori u četveroglasni kvintni sustav, za koji se, s malo uspjeha, zalagao Josip Rorbaher iz Osijeka. Na Prvoj konferenciji tamburaških stručnjaka koja je održana 1958. godine u Novom Sadu, stvoreni su uvjeti za jedinstvo svih tamburaških sustava. Prihvaćena je jedinstvena partitura pa time i jedinstveni nazivi tambura. U toj jedinstvenoj partituri su zastupljeni: prva i druga bisernica, prvi i drugi brač, E-brač, čelo, bugarija i bas. Odbačeni su transponirajući instrumenti – bisernica III i čelović.

2.2. Vrste tambura i tamburaških sustava

Danas se koriste sljedeće tambure: bisernica, brač, E-brač, čelo, bugarija i berde.

- Bisernica je najmanja vrsta tambure, ima glavnu melodijsku ulogu, a njezin najčešći način ugađanja je E-bisernica. Zvuk je najviši od svih tamburaških

instrumenata, i sličan onome koje daju mandolina ili balalajka. Kod tamburaških izvedbi uglavnom preuzima prvi, tj. najviši glas. U tamburaškim orkestrima bisernica se koristi kao dionica bisernica 1, 2 i 3.

Slika 1: Bisernica

Nadalje, imamo nešto malo veći instrument od bisernice, a to je brač, koji, kao i bisernica, također zauzima vodeću ulogu melodijskog instrumenta. Najčešća ugodba je A-brač.

- Brač (basprim) je tambura koja je nešto veća od bisernica te stoga ima i nešto dublji zvuk od bisernice – altovski. Svira se na isti način kao i bisernica. Brač često preuzima sviranje melodije.

Slika 2: Brač

- E-brač (čelović) je malo veći od A-brača
- glavna uloga mu je dopuna harmonijske pratnje.

Slika 3: E-brač (čelović)

- Čelo i čelo-berde (tzv. stojeće čelo) je instrument koji je nalik bugariji, ali nešto veći., harmonijski su instrumenti koji nadopunjavaju ritam sekciju uz bugariju i berde. Ugodba zastupljena kod ovih instrumenata je A-čelo, ali susrećemo još i G-čelo.

Slika 4: čelo

Slika 5: čelo - berde

- Bugarija (kontra) se koristi za sviranje harmonijskih akorda, no može svirati i melodijsku liniju. Izgledom najviše sliči E-braču te je jedini instrument koji se, osim kvartnog ugađanja, između četvrte i treće žice ugađa u rasponu intervala terce.

Slika 6: Bugarija

- Berda (berde, bas, begeš) je najveći instrument tamburaškog orkestra. Svira se stojeći, žice se trzaju rukom ili uz pomoć kožne trzalice. Ne koristi se gudalo. U tamburaškim kompozicijama je česta suigra između berde i bugarije.

Slika 7: Berda

O tome kako je tambura ugođena ovisi o kojem je sustavu tambure riječ, odnosno o intervalnom odnosu između otvorenih žica. Iako postoji više tamburaških sustava, dva su osnovna sustava – kvartni i kvintni (Leopold, 1995). Osim Leopolda, o tamburaškom su sustavu pisali i Ferić (2011.) i Njikoš (2011.), ali na nešto drugačije načine u svojim publikacijama. Drugi autori koji su se dotakli tamburaškog sustava vrlo površno opisuju njihove sličnosti i razlike.

U Bačkoj i Srijemu početkom 20. stoljeća razvijen je četveroglasni kvartni sustav, koji je evoluirao iz troglasnog kvartnog sustava korištenog krajem 19. stoljeća. Četveroglasni kvartni sustav uključuje dva ugađanja, d i e, i naziva se srijemski sustav, pri čemu je e-ugodba najpopularnija u tamburaškoj glazbi. Srijemski sustav sastoji se od prve bisernice (prima), druge bisernice (tercprima; obje e²-h¹-fis¹-cis¹), prvog i drugog brača (prvi i drugi basprim ili A-brača; a¹-e¹-h- fis), trećeg brač (E brač; e¹-h-fis-cis), čela (a-e-H-fis), bugarije (E-kontra; e¹-h-gis-e) i berde (tamburaški bas; A -E- H¹-Fis¹). U velikim orkestrima ponekad postoje dionice treće bisernice i drugog čela, a u novije vrijeme i druge dionice E-brača.

Krajem 19. stoljeća nastao je troglasni kvintni sustav, a početkom 20. stoljeća Alfons Gutschy prvi ga je primijenio u Zagrebu. Slavko Janković je istaknut kao najvažniji promicatelj tog sustava te se često naziva Jankovićevim sustavom. Sredinom 20. stoljeća Jankovićev sustav gotovo u potpunosti zamijenio je dvoglasne kvintne tambure. Sastav tambura sastojao se od: prve i druge bisernice (a²-d²-g¹), treće bisernice (in F; d²-g¹-c¹), prvog, drugog i trećeg brača (a¹-d¹-g), čelovića (in F; d¹-g-c), čelo-brača (a-d-G), prve bugarije (in F; g¹-d¹-h), druge bugarije (d¹-h-g) i berda (Aa-Dd-G).

Sustav koji koristi dvoglasni kvintni sustav nazvan je po svom promicatelju Milutinu Farkašu i poznat je kao farkašev sustav. Taj sustav je gotovo nestao iz izvođačke prakse. Godine 1882., u Zagrebu, Mijo Majer i Slavko Šrepel su primijenili takav sustav uz snažnu podršku Franje Kuhača. Početni dvoglasni kvintni sustav uključivao je prvu i drugu bisernicu (poznatu kao kontrašica), tri dionice brača, dvije dionice bugarije i berdeta (poznat kao Farkašev bas). Kasnije su se pridružili čelović i čelo. Zanimljivo je da su bisernice i prvi brač imali sve četiri žice ugođene unisono (bisernice d², brač d¹). Drugi i treći brač bili su ugođeni dvoglasno (d¹-g), prva bugarija bila je troglasna (g¹-d¹-h), kao i druga (d¹-h-g), berde je bio dvoglasan (Gg-Dd), čelović također dvoglasan (g-c) s transponiranjem u F, a čelo (ručni ili stojeći) bio je ugođen dvoglasno (d-G).

Najmanji tamburaški zbor čine trojica tamburaša (tercet ili trio). Slijede kvartet, kvintet, sekstet itd. Mali tamburaški zbor uobičajeno ima od sedam do deset svirača. Skupinu s više od petnaestak tamburaša naziva se tamburaškim orkestrom. Čini ga najčešće nekoliko bisernica I i II, bračeva I, II i III., jedna ili više bugarija, jedno ili više čela, jedan ili više čelovića, jedna ili više berda.

Ponekad se u tamburaški orkestar uvrštavaju i mandoline, najčešće u Dalmaciji. Ponegdje se iz sastava izostavljaju čelo, čelović i brač III. Postoje i tamburaški sastavi s manjim brojem istovrsnih instrumenata, primjerice samo s po jednom bisernicom, bračem, bugarijom i berdom, pritom uz druge instrumente poput gitara ili violina. Tamburaški zbor je skupina tamburaša koji zajednički muziciraju na tamburama različitih veličina. Zajedničko tamburanje može biti u tercetu, kvartetu, kvintetu i sekstetu tambura, ali i u većim sastavima. Tamburaški ansambl do 15 svirača je tamburaški zbor koji pretežno samo prati pjevanje. Veća se skupina naziva tamburaški orkestar i najčešće se bavi koncertnim muziciranjem. Manjim zborovima ravna primaš, a većima dirigent. S obzirom na način ugodbe tambura postoji nekoliko sistema tamburaških zborova, od kojih su osnovna dva kvartni i kvintni. Nekad se muziciralo na jednoglasno-dvoglasnim tamburama, a kasnije i na troglasnim i četveroglasnim. Prema tome se i tamburaški zborovi dijele na dvoglasne, troglasne i četveroglasne. Svi su oni ugođeni temperirano.

Danas tambura najčešće ima 4, 5 i 6 žica no broj varira. Obično su prve dvije ugođene *unisono* i na njima se izvodi melodija. Tambure su jednoglasne, dvoglasne i troglasne. Razmak u tonovima koje daju prazne žice katkad je sekunda (Banja Luka), češće terca (bugarije), no najviše kvarta (bačko-srijemske tambure) ili kvinta. Za muziciranje na tamburi narodni je izraz *udarati u tamburu*, *tamburati*, rjeđe *kucati u tamburu*. No, sve više se koristi izraz *svirati u tamburu*. Trzalicom, koja se već na spomenuti način drži među prstima, se udara u žice kako bi se dobili kratki tonovi ili trže kako bi se dobili dulji tonovi.

3. Tamburaška glazba u Prigorju

3.1. Grad Zagreb

Po dolasku na studij u Zagreb, Osječanin Mijo Majer, godine 1882./1883. osniva tamburaški zbor od šest svirača po uzoru na Paju Kolarića. Osniva i Sveučilišno tamburaško društvo Hrvatska lira s dirigentom i dvanaest tamburaša tamburaškog sustava Farkaš. Nakon Mije Majera, orkestrom su ravnali Slavko Šrepel, Slaviša Katkić i Milutin Farkaš. Najvažniji nastup Tamburaškog društva Hrvatska lira bio je na otvorenju Češkog narodnog kazališta u Pragu 1883. Tamburaši su zadivili goste, a u Češkoj su se počeli osnivati tamburaški zborovi i udruge od kojih su neke i danas aktivne. Nakon prestanka djelovanja Sveučilišnog tamburaškog

društva Hrvatska lira, njegov tamburaški zbor nastavlja s radom u Hrvatskom pjevačkom društvu Kolo. Krajem 19. stoljeća u Zagrebu je osnovan i Hrvatski tamburaški orkestar Merkur, a isti orkestar je zajedno s orkestrom Kola sudjelovao 1889. godine na otvaranju Eiffelovog tornja u Parizu. Kroz cijelo 20. stoljeće u Zagrebu se osniva mnoštvo tamburaških orkestara i društava te je tamburaštvo na vrhuncu, a samim time grad je jedno od najvažnijih središta tamburaških događanja.

Počevši od šezdesetih godina prošlog stoljeća, jedno od najznačajnijih središta tambure u Zagrebu bilo je na Trešnjevci. Na tom području djelovali su razni tamburaški orkestri, ali najistaknutije mjesto zauzimaio je Tamburaški orkestar Trešnjevka, koji su vodili Zvonimir Prelčec, Božo Potočnik, Tomislav Uhlik, Pero Gotovac, Diana Atanasov i trenutno Tihomir Zlatić. U Osnovnoj školi Savski gaj, kao i u drugim dijelovima Hrvatske, osnovan je tamburaški orkestar. Godine 1995. pod vodstvom Ljudevita Adameka osnovano je Tamburaško-pjevačko društvo Gaj, koje je već 1997. godine nastupilo na Festivalu hrvatske tamburaške glazbe u Osijeku. Nakon Ljudevita Adameka, 2009. godine orkestar preuzima Krešimir Račić, dugogodišnji član (slika 8), koji i danas vodi orkestar. Ovaj orkestar redovito organizira Memorijale posvećene Juliju Njikošu i Adalbertu Markoviću, te izdaje notna izdanja pod nazivom *Tamburica nakladnica*.

Slika 8: Tamburaški orkestar Tamburaškog društva Gaj, Zagreb

Istaknuti doprinos razvoju tamburaške glazbe u Zagrebu svakako je dao Tamburaški orkestar Radiostanice Zagreb, koji je osnovan 1941. godine. Pod vodstvom Slavka Jankovića, orkestar je ostvario značajan napredak. Nakon prekida tijekom rata, osnovan je Tamburaški orkestar Radio Zagreba, koji je djelovao kao profesionalni ansambl pod okriljem radijske kuće. Osnivanje profesionalnog tamburaškog orkestra, koji danas djeluje kao Tamburaški orkestar Hrvatske radiotelevizije, potaklo je brojne suvremene skladatelje da pišu nove skladbe za taj sastav. U proteklih osamdeset godina postojanja profesionalnog tamburaškog orkestra, njihov repertoar se proširio na sve područje suvremene glazbe. Na čelu orkestra bili su dirigenti poput Josipa Stojanovića, Sergija Rainisa, Tihomila Vidošića, Ferda Pomykala, Vladimira Mutaka, Zlatka Černjula, Boža Potočnika, Julija Njikoša, Igora Kuljerića i Lovre Matačića. Od 1985. godine dirigentsku palicu preuzima Siniša Leopold i orkestrom ravna do 2022 godine (slika 9). U posljednjih nekoliko mjeseci maestra Leopolda zamijenio je dirigent Matija Fortuna. Koncertni ciklus pod nazivom: U ozračju tambure i novogodišnji koncert pod nazivom Valceri, polke i druge špelancije neki su od najvažnijih projekata ovog orkestra¹.

Slika 9: Tamburaški orkestar Hrvatske radiotelevizije

¹ Svi spomenuti projekti pokrenuti su na inicijativu Siniše Leopolda.

AnsambL Lado, zajedno s Tamburaškim orkestrom Hrvatske radiotelevizije, predstavlja jedini profesionalni ansambl u Hrvatskoj. Osnovan je 1949. godine kao Nacionalni folklorni ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske Lado, s ciljem istraživanja, prikupljanja, umjetničke interpretacije i predstavljanja bogate hrvatske glazbene i plesne tradicije. Repertoar ansambla obuhvaća više od stotinu različitih koreografija te stotine vokalnih, vokalno-instrumentalnih i instrumentalnih djela. Ovaj ansambl dopunjuje tamburaški orkestar s 14 glazbenika koji sviraju oko 50 tradicijskih instrumenata. Tamburaški orkestar (slika 10) svira na srijemskim tamburama, ali su jedni od rijetkih na najstarijim tamburama farkaškog sustava. Nakon osamostaljenja Republike Hrvatske Tamburaški orkestar održao je brojne božićne i uskrсне koncerte, a važna zadaća orkestra je promicanje tambure u svijetu.

Slika 10: Tamburaški orkestar ansambla Lado

3.2. Kašina

Kulturno-umjetničko društvo Kašina s kraćim prekidima djeluje od 1976. godine te je 2016. godine svečano obilježena 40. obljetnica osnutka Društva. Godine 2011. na inicijativu mještana, posebice mladih, društvo je u osvježenom sastavu započelo s aktivnim društvenim i

kulturnim djelovanjem u lokalnoj zajednici. Društvo ukupno broji 70 aktivnih članova koji se redovito okupljaju u tamburaškoj, plesačkoj i pjevačkoj sekciji, a po prvi puta u povijesti KUD-a, godine 2013., osnovana je sekcija tamburaškog pomlatka te dječja folklorna skupina. Godine 2017. oformljena je i veteranska folklorna skupina.

Plesačka sekcija i dječja sekcija njeguju i čuvaju hrvatsku kulturnu baštinu izvodeći pjesme i plesove različitih plesnih zona Hrvatske. Redovito nastupaju na Smotri folklornih amatera grada Zagreba kao i na kulturno-umjetničkim manifestacijama u Zagrebu i okolici.

Tamburaška sekcija izvanredan je tamburaški orkestar koji prati nastupe folklorne, pjevačke te dječje sekcije, ali izvodi i samostalni program sastavljen od izvornih i skladanih narodnih pjesama iz cijelog svijeta. Pod vodstvom prof. Vice Zirduma redovito nastupa na Natjecanju glazbenih sastava ZAFAZ-a² *To bu za dušu blaženi lek* te se može pohvaliti osvojenim prvim mjestom na istoimenom natjecanju 2018. godine. Godine 2016. tamburaški orkestar prvi puta je nastupio na Međunarodnom festivalu Hrvatske tamburaške glazbe u Osijeku te redovito svake godine sudjeluje na tom festivalu. Orkestar se može pohvaliti s osvojene tri zlatne plakete (2017., 2018., i 2019.) te dvjema srebrnim plaketama (2016. i 2023.)

KUD Kašina redovito organizira godišnji Božićni koncert te manifestaciju Proslava Sv. Petra i Pavla, zaštitnika župe Kašina. U sklopu manifestacije, svake godine, organizira se smotra odraslih folklornih skupina, smotra dječjeg folklora te izložba starina i domaćih tradicionalnih proizvoda.

Od 2018. godine, tamburaški orkestar organizator je festivala *Tambura u srcu Prigorja* koji se odvija u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla te na kojem nastupaju tamburaški orkestri iz Hrvatske i okolnih zemalja.

² ZAFAZ – zajednica folklornog amaterizma grada Zagreba.

Slika 11: Tamburaški orkestar KUD-a Kašina

3.3. Zagrebačka županija

Zagrebačka županija okružuje grad Zagreb s zapadne, južne i istočne strane te se često naziva zagrebačkim prstenom. Na istočnom dijelu Zagrebačke županije smješten je grad Vrbovec. Od 1912. godine, Hrvatsko kulturno umjetničko društvo Petar Zrinski je ključna institucija glazbenih događanja u Vrbovcu. Tamburaški orkestar HKUD-a Petar Zrinski (slika 12), koji je započeo s radom 1984. godine, postigao je značajne rezultate u području vrbovečkog tamburanja. Pod vodstvom Zlatka Farszkog, orkestar je prvi put nastupio na Festivalu tamburaške glazbe Jugoslavije 1989. godine i od tada je redoviti sudionik festivala. Također su nastupili na 40. međunarodnoj glazbenoj tribini u Puli. Kao ugledna glazbena manifestacija u Hrvatskoj, Međunarodna glazbena tribina omogućuje nastupe samo provjerenim i vrhunskim orkestrima. Nakon Zlatka Farszkog, dirigenti orkestra bili su Toni Zdunić, Igor Kudeljnjak i kasnije Jurica Perharić. Nedavno, pod vodstvom dirigenta Matije Medverca, HKUD Petar

Zrinski je obilježio 110 godina postojanja. U Vrbovcu je djelovao i Tamburaški orkestar Osnovne glazbene škole Vrbovec, koji se ističe svojim nastupima na Državnom natjecanju učenika i studenata glazbe i plesa u Dubrovniku.

Slika 12: Tamburaški orkestar HKUD Petar Zrinski, Vrbovec

Osim Vrbovca, u Zagrebačkoj županiji, Tamburaški orkestar Gaj iz Zaprešića zauzima važno mjesto među tamburaškim orkestrima. Sve je započelo osamdesetih godina 20. stoljeća u Osnovnoj školi Ljudevit Gaj u Zaprešiću, gdje je tambura kao izvannastavna aktivnost postala popularna. Od 1995. godine, tamburaši Zaprešića djeluju kao samostalno društvo te su iste godine sudjelovali na Festivalu hrvatske tamburaške glazbe u Osijeku pod vodstvom Ivana Kresnika. Tijekom svog rada, uspostavili su suradnju s Glazbenom školom Zlatka Balokovića, čiji učenici također sviraju u orkestru.

Južno od Zagreba nalazi se dio Posavine poznat kao Turopolje. Prvi zapisi o tamburanju u ovom području potječu iz 1933. godine, iz sela Kuče, gdje je aktivno djelovao Tamburaški zbor Turopoljska omladina pod vodstvom Mije Fabijančića. Buševac je najvažnije mjesto u turopoljskom kraju. U Ogranku Seljačke sloge u Buševcu su se skupno svirale tambure početkom 20. stoljeća, što potvrđuje fotografija buševčkih tamburaša snimljena u Americi. Sedamdesetih godina, Tamburaški orkestar Ogranka Seljačke sloge vodio je Antun-Tuna Barić,

a potom Stevo Borić, obojica bivši glazbenici Ansambla Lado. Časopis Tamburaška glazba iz 1957. godine bilježi da su tamburaški orkestri u Velikoj Gorici i okolici vrlo aktivni, te da gotovo svako selo ima tamburaški orkestar, iako nedostaju stručni voditelji te se svira po sluhu. Više od pedeset godina kasnije, taj kraj i dalje nema pravog voditelja i nikada nije osnovan tamburaški orkestar s jasnim ciljem i njegovanjem umjetničke glazbe.

U blizini Zagreba nalazi se Samobor, jedan od najprepoznatljivijih gradova u tamburaškom svijetu. Već od daleke 1874. godine, Hrvatsko pjevačko društvo Jeka djeluje u Samoboru, a od otprilike 1890. godine imaju i tamburaški zbor u svom sastavu. Na koncertu održanom 1901. godine, Samoborski radnički tamburaški zbor izveo je Schubertovu Serenadu prilagođenu za tambure. Na sljedećim koncertima također su izvodili klasična glazbena djela prilagođena za tambure. Kroz povijest su se pojavljivala razna društva i orkestri u Samoboru, ali druga polovica 1950-ih označena je dolaskom Željka Bradića kao velikog promicatelja tamburaške glazbe, što je donijelo zlatno doba za Samobor. Bradić je započeo svoj rad u Osnovnoj školi Janko Mišić, gdje je osnovao školski tamburaški orkestar temeljen na Jankovićevom troglasnom sustavu tambure. Uskoro nakon osnivanja, orkestar je nastupao na svim važnim smotrama i festivalima bivše države. Nakon kratkog iskustva s kvintnim tamburama, Bradić je prešao na kvartni G sustav³ i postao glavni zagovornik tog sustava zajedno s Ferićem. Godine 1971. osnovano je Tamburaško društvo Ferdo Livadić, a Bradić je podučavao tamburu i vodio orkestre u gimnaziji i raznim osnovnim školama sve do tog trenutka. Prilikom osnivanja Tamburaškog društva Ferdo Livadić, nabavljen je novi instrumentarij od stručnjaka za glazbala Bele Kudlike. Zahvaljujući Željku Bradiću, Bela Kudlik je izradio i bračeve kruškolikog oblika za Samoborce, iako to nije bila uobičajena praksa. Do danas je ovaj orkestar primjer drugim orkestrima Republike Hrvatske. S neprekinutim radom djeluje na skoro profesionalnoj razini od osnutka. Orkestrom su ravnali nakon Bradića, Siniša Leopold i Anamarija Šimičić, a danas je orkestar pod vodstvom Petre Vojvodić-Mrvoš (slika 13). Svakako treba istaknuti da je zadnjih godina Tamburaško društvo Kerest iz Svete Nedjelje pod vodstvom Marka Blaškovića sve mnogobrojnije te djeluje i kao orkestar, ali i kao pomladak orkestra.

³ Danas se G sustav tambura rijetko koristi, kako u orkestru tako i u školi, no ipak, ovaj grad i orkestar su i dalje poznati kao najveći promicatelji navedenog sustava.

Slika 13: Tamburaški orkestar Tamburaškog društva Ferde Livadića

3.4. Križevci

Glazbeno poučavanje u Križevcima organizirano je još od 1813. godine kada je osnovan Glazbeni zavod. Kako bismo razumjeli povijest Tamburaškog orkestra Glazbene škole Alberta Štrige u Križevcima, važno je spomenuti nastanak same Glazbene škole. Neke pojedinosti iz povijesti škole usko su povezane s radom njihovog Tamburaškog orkestra. Muzička škola otvorena je 4. rujna 1945. godine u Domu kulture, a osim klavira i violine, u početku se podučavalo i sviranje violončela, puhačkih instrumenata i tambure. (Konfic i dr., 2014) Za razvoj križevačkoga glazbenoga života velike zasluge idu Božidaru Brozoviću koji je obnovio rad mješovitoga zbora Hrvatskoga pjevačkoga društva *Kalnik* i istodobno započeo s osnivanjem

Tamburaškoga orkestra. Na Skupštini 27. veljače 1970. godine osnovana je Osnovna muzička škola koja je dobila ime po poznatom ilircu Albertu Štrigi. Ravnatelj je bio već spomenuti Brozović, no ubrzo nakon njegove smrti ravnateljicom postaje Ivanka Konfic. Funkciju ravnateljice obnašala je dugih 35 godina. Škola je, osim ravnateljice, imala zaposlena 3 učitelja, podučavalo se sviranje gitare, harmonike i klavira. U nastojanju da se sve više učenika potakne na pohađanje Glazbene škole, uvedena je i poduka na tamburama u obliku slobodne aktivnosti za učenike koji su već učili sviranje kojega drugoga instrumenta. Zahvaljujući tome osnovan je Tamburaški zbor koji je dva puta tjedno po jedan školski sat polazilo četrnaest učenika. (Konfic i dr., 2014:32/33)

Voditelj orkestra bio je Marijan Horvatić, koji je učitelj gitare. On je završio teoretski odjel u Varaždinu, gdje je također proučavao tamburu kao obavezni narodni instrument. Nakon njega vođenje je preuzeo Ivan Flok – nastavnik muzike u Osnovnoj školi *Bratstvo-jedinstvo* Križevci. Broj učenika se povećavao, stoga je Škola morala posuditi tambure iz gradskih osnovnih škola i društava. (Konfic i dr., 2014:33) Na mjesto učitelja gitare 1976. godine dolazi bivši učenik Škole Stjepan Fortuna; tada učenik Srednje muzičke škole *Vatroslav Lisinski* u Zagrebu. Voditeljem Tamburaškog orkestra postaje nakon povratka s odsluženja vojnog roka. Jesen 1978. godine može se smatrati razdobljem osnivanja Tamburaškog orkestra, a Fortuna njegovim prvim stalnim dirigentom. Članovi Orkestra često su se mijenjali, a učenici su najčešće napuštali nakon završetka osnovne glazbene škole. Unatoč tome, Orkestar je sve češće nastupao u Križevcima i okolici, a izvedbe su postajale sve kvalitetnije. Prvi ozbiljniji nastup bio je na Regionalnoj smotri u Đurđevcu pred stručnom komisijom od koje su dobili sve pohvale uz sugestiju da nabave kvalitetnije instrumente za Saveznu smotru u Osijeku. (Konfic i dr., 2014:35).

U školskoj godini 1988./1989. usvojen je novi nastavni plan i program za glavni predmet tamburu, upisano je trinaestero učenika, a nastavnik im je bio Fortuna. Fortuna se usavršavao na raznim seminarima za učitelje tambure i voditelje tamburaških orkestara te mu je dodijeljena Diploma voditelja tamburaških orkestara i učitelja tambure u organizaciji Prosvjetnog sabora kulture. Godine 1990./1991. osnovan je komorni sastav tambura. Tamburaški orkestar je iz godine u godinu povećavao broj članova te je imao *mali* Tamburaški orkestar koji su pohađali svi polaznici glavnog predmeta tambure i *veliki* Tamburaški orkestar koji su pohađali samo najbolji učenici. Godine 1993./1994. iz orkestra su proizašla dva komorna sastava: muški sastav *Žute dunje* i ženski sastav *Križevčanke*. Imali su brojne nastupe na predstavljajima i na televiziji. Početkom školske godine 1995./1996. Škola je dobila suglasnost za postepeno

uvođenje programa srednje glazbene škole te je promijenila ime u Glazbena škola Alberta Štrige. Školska godina 1997./1998. za Tamburaški orkestar bila je važna zbog nabave novih tambura, a velik dio sredstava osiguralo je Ministarstvo prosvjete i športa. Iako se nastava izvodila grupno, bio je potreban još jedan nastavnik tambure. Svake godine broj nastupa bio je sve veći, a rezultati su bili sve bolji. Tijekom školske godine 2005./2006. uslijedile su velike promjene kada je ravnateljicu Ivanku Konfic, nakon 35 godina uspješnog vođenja Škole, zamijenila Branka Špoljar. Nastavila je sa započetim radom na području tambure i te je godine stiglo odobrenje Ministarstva za uvođenje glavnog predmeta tambure u Srednju školu. Tamburu u Srednjoj školi upisali su i učenici iz Vinkovaca i Vrbovca te osvojili prve nagrade na natjecanjima. (Konfic i dr., 2014)

Od siječnja 2008. godine vođenje Tamburaškoga orkestra preuzeo je Matija Fortuna kao zamjena za oca Stjepana koji je bio na bolovanju. Nakon trideset godina rada i vođenja Tamburaškoga orkestra, u svibnju 2009. godine, Stjepan Fortuna otišao je u mirovinu. Škola je imala problema s popunjavanjem toga radnoga mjesta pa iste godine nije obilježena proslava 30. godišnjice rada Tamburaškoga orkestra. Od školske godine 2009./2010. Komorni sastav tambura u Osnovnoj glazbenoj školi i *mali* Tamburaški orkestar preuzeo je Mihael Konfic, bivši učenik Škole. *Veliki* Tamburaški orkestar i Komorni sastav tambura u Srednjoj glazbenoj školi vodio je Matija Fortuna. Konačno, školske godine 2010./2011. vođenje Tamburaškoga orkestra i Komornog sastava tambura Srednje glazbene škole preuzeo je Igor Kudeljnjak koji je i danas na tom mjestu. Važno je spomenuti da je 2003. godine osnovan i seniorski tamburaški orkestar pod nazivom Gradski tamburaški orkestar *Sveti Marko Križevčanin* jer učenici nakon završetka srednje glazbene škole nisu imali gdje nastaviti svirati. (Konfic i dr., 2014)

Što se tiče nastupa, Tamburaški orkestar Glazbene škole Alberta Štrige Križevci može se podičiti nastupima diljem Hrvatske i u inozemstvu. Prvi poznati nastup zabilježen je 7. ožujka 1979. godine na priredbi Škole. Tijekom godine nastupi Orkestra najčešće su vezani uz školske nastupe, ali i uz važne događaje u gradu Križevcima. Također, Orkestar redovito surađuje s križevačkim društvima, udrugama i institucijama te nastupa na važnim kulturnim i gospodarskim događanjima u Gradu i Koprivničko-križevačkoj županiji. Posebno se ističe suradnja s Hrvatskim pjevačkim društvom *Kalnik* Križevci. Zajedno su nastupali na brojnim gradskim događanjima te državnim i crkvenim slavljinama, a redovito organiziraju i zajedničke godišnje koncerte. Nadalje, plodnu suradnju Orkestar je ostvario i s Glazbenom školom Vatroslava Lisinskog iz Bjelovara, s Kulturno-umjetničkim društvom *Petar Zrinski* iz Vrbovca te s Osnovnom školom *Antun Nemčić Gostovinski* iz Koprivnice. Na kraju, ali ne i manje važno,

Tamburaški orkestar razvio je suradnju s križevačkim osnovnim i srednjim školama te s Ogrankom Matice hrvatske Križevci. Matija Fortuna u to je vrijeme bio student Muzičke akademije. Od posebne su važnosti nastupi na natjecanjima na svim razinama u državi gdje je Orkestar ubrzo pokazao visoku kvalitetu koja je zadržana do danas. Što se tiče samostalnih nastupa, posebna mjesta zauzimaju koncerti povodom velikih obljetnica te koncerti održani u čast poznatim autorima: Josipu Andriću, Juliju Njikošu i Adalbertu Markoviću koji ima posebno mjesto u repertoaru Tamburaškog orkestra. Dva koncerta iz *novije faze* koje valja spomenuti su ciklus *Glazbene staze: Drugo lice tamburitze* – večer glazbe Zdravka Šljivca te koncert u ciklusu *Mladi glazbenici u Matici hrvatskoj*. (Konfic i dr., 2014:47).

Osim nastupa u Križevcima i diljem Hrvatske, Tamburaški orkestar imao je brojne nastupe i u inozemstvu. Dva nastupa u Belgiji bila su natjecateljske naravi, a ostali brojni koncerti bili su reprezentativnoga i humanitarnoga karaktera. Moguće je izdvojiti koncerte u Njemačkoj, Italiji, Austriji, Sloveniji, Portugalu, SAD-u, Francuskoj i mnogim drugim zemljama gdje je Orkestar prezentirao svoja izvođačka umijeća, ali i hrvatsku glazbu i kulturu. Koncerti održani u Njemačkoj za vrijeme trajanja Domovinskog rata imali su humanitarnu dimenziju. U lipnju 1992. godine Orkestar je nastupio u Stuttgartu u organizaciji Koordinacijskog odbora hrvatskih društava. Na otvorenju svečane sjednice Odbora, u hrvatskoj katoličkoj misiji te na trgu u Stuttgartu izvodili su hrvatske domoljubne skladbe. Nakon toga uslijedila je humanitarna pomoć za tadašnju općinu Križevci. Za Orkestar je posebno važan nastup bio u Portugalu na 8. festivalu Gaia 2000. Festival je organiziran kao dodatna nagrada za sve orkestre koji su 1999. godine nagrađeni na Europskom glazbenom festivalu za mlade u Belgiji. Za put su se prikupljala sredstva, a pomogao je i križevački Likovni atelje aukcijom slika. Od inozemnih nastupa valja istaknuti onaj iz 2001. godine. Tamburaški orkestar predstavljao je Hrvatsku na festivalu mladeži Hrvatske bratske zajednice u Milwaukeeju, SAD. Nastup je ostao upamćen kao vrlo emotivan i za orkestar i za publiku. (Konfic i dr., 2014)

Tamburaški orkestar glazbene škole Alberta Štrige u Križevcima izvodi raznolik repertoar, pri čemu većina skladbi potječe od hrvatskih skladatelja poput Adalberta Markovića, Julija Njikoša, Josipa Andrića, Bože i Zlatka Potočnika, Zdravka Šljivca i drugih. Osim toga, redovito izvode polke i valcere Johanna Straussa te odlomke iz djela poznatih opernih majstora poput Verdija, Mascagnija i Rossinija. Repertoar orkestra također obuhvaća duhovne, domoljubne, zabavne i druge skladbe. Kvalitetno izvođenje ovih skladbi zahtijeva ugodne vokale, pa je orkestar surađivao s domaćim talentima poput Vere Svobode, Miroslava Živkovića, Danijele Pintarić, Barbare Othman, Nevena Mrzlečkog i drugih. Također je

suradivao sa školskim zborom te sa zborom Hrvatskoga pjevačkoga društva *Kalnik* Križevci. Na repertoaru Tamburaškog orkestra Glazbene škole Alberta Štrige Križevci nalaze se i božićne, uskrсне, marijanske, domoljubne, zabavne i druge skladbe. Prvi nastup Tamburaškog orkestra pod Fortuninim vodstvom održan je pred komisijom na Regionalnoj smotri u Đurđevcu 1982. godine. Iskustvo su stjecali na općinskim i regionalnim smotrama prije uvrštenja na najvažniju tamburašku manifestaciju – Festival tamburaške glazbe Jugoslavije. Redovito su dobivali pohvale, a 1990. godine Orkestar je osvojio Pokal Društva skladatelja Hrvatske za izvedbu skladbe Slavonska rapsodija Julija Njikoša. (Konfic i dr., 2014: 50)

Idućih godina Orkestar redovito nastupa na Festivalu tamburaške glazbe u Osijeku osvajajući redom zlatne plakete *Tambura Paje Kolarića*. Iako su se kroz godine mijenjali dirigenti, zadržan je visok nivo kvalitete i rezultata iz čega se zaključuje da je Orkestar zahvaljujući svojoj pedagoškoj tradiciji zadržao kvalitetu i vještinu. Na Festivalu hrvatske tamburaške glazbe dodjeljuje se statua *Zlatna tamburica*, rad akademskog kipara Marijana Sušca. Nagrada je namijenjena pojedincima zaslužnima za promicanje tambure i tamburaške glazbe. Od 1994. godine dodjeljuje ju Glas Slavonije; važno je istaknuti da je 2004. godine dodijeljena Ivanki Konfic, a 2010. godine Stjepanu Fortuni. Od 1993. godine Orkestar redovito sudjeluje i na natjecanjima učenika i studenata glazbe u Organizaciji Hrvatskog društva glazbenih i plesnih pedagoga. Uz jednu nagradu za osvojeno drugo mjesto te jedne nagrade za osvojeno treće mjesto, redom osvaja prve nagrade. Dva puta (1999. godine pod vodstvom Stjepana Fortune i 2009. godine pod vodstvom Matije Fortune) Tamburaški orkestar sudjelovao je na Europskom glazbenom festivalu za mlade u Neerpeltu (Belgija) gdje je na oba natjecanja osvojio 1. nagradu; 1999. godine s epitetom *summa cum laude* 17, a 2009. godine *cum laude* 18. Tamburaškom orkestru dodijeljena su i dva iznimno važna priznanja na razini Grada i Županije – Zlatna plaketa Grada Križevaca za promicanje hrvatske glazbene kulture na području križevačke općine i drugih dijelova Hrvatske te Nagrada za doprinos ugleda i promocije Koprivničko-križevačke županije u zemlji i svijetu. (Konfic i dr., 2014)

Zbog sve više mladih tamburaša koji prilikom završetka glazbene škole nemaju gdje svirati, osniva se i Gradski tamburaški orkestar Sveti Marko Križevčanin 2003. godine. Isti orkestar se nakon nekoliko godina rada ugasio, a 2020. godine na inicijativu bivših učenika tambure osniva se Gradski tamburaški orkestar Križevci⁴ (slika 14) na čelu s dirigentom Igorom

⁴ U svom kratkom vremenu postojanja, orkestar je do sada osvojio sve nagrade na natjecanjima u Republici Hrvatskoj.

Kudeljnjakom. Što se tiče solističkog sviranja u križevačkom kraju, svakako treba spomenuti da je u glazbenoj školi otvoren prvi odjel tambure u srednjoj školi u Hrvatskoj.

Slika 14: Gradski tamburaški orkestar Križevci

4. Zaključak

Ovaj diplomski rad prikazao je važnost i bogatstvo tamburaške baštine u regiji Prigorja. Kroz istraživanje povijesti, razvoja i utjecaja tamburaške glazbe u tom području, došli smo do zaključka da je tamburaška baština neizostavan dio kulturnog identiteta Prigorja.

U radu smo analizirali različite aspekte tamburaške baštine Prigorja, uključujući povijest tamburaške glazbe, tradicionalne tamburaške ansamble, instrumente i stilove sviranja. Otkrili smo da se tamburaška glazba u Prigorju razvijala kroz stoljeća, oblikujući lokalni identitet i postajući nezaobilazni dio folkloru i svakodnevnog života ljudi. Tamburaški ansambli poput tamburaških orkestara, tamburaških zborova i tamburaških sekcija u kulturno-umjetničkim društvima igraju ključnu ulogu u očuvanju i promociji tamburaške baštine. Njihovo djelovanje omogućava prenošenje tradicije na mlađe generacije i održavanje kontinuiteta tamburaške glazbe.

Utjecaj tamburaške baštine Prigorja proteže se i izvan lokalnih granica. Tamburaška glazba postala je prepoznatljiv simbol regije, privlačeći pažnju i zanimanje izvan Hrvatske. Osim toga, tamburaška baština Prigorja igra važnu ulogu u turističkoj industriji, privlačeći posjetitelje koji žele doživjeti autentičnost tamburaške glazbe i kulturnog nasljeđa regije. Radom se ukazalo na potrebu daljnjeg istraživanja, dokumentiranja i očuvanja tamburaške baštine kako bi se osiguralo njezino trajanje i buduće generacije mogle uživati u bogatom nasljeđu tamburaške glazbe Prigorja.

5. Literatura

1. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. tambura: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=60327> (pristupljeno: 1. 6. 2023.)
2. Ferić, Mihael, *Hrvatski tamburaški brevijar*, Zagreb: Šokadija-Zagreb, 2011.
3. Andrić, Josip: »TAMBURA«, u: Kovačević, K. (ur.), *Muzička enciklopedija*, Zagreb: JLZ, 1977., sv. 3, str. 542-543.
4. Gligorević, Ljubica, *Tambura – tradicijsko glazbalo*, Vinkovci: Gradski muzej, 1996.
5. Andrić, Josip: »TAMBURAŠKI ZBOR (ORKESTAR)«, u: Kovačević, K. (ur.), *Muzička enciklopedija*, Zagreb: JLZ, 1977., sv. 3, str. 544-545.
6. Njikoš, Julije, *Povijest tambure i tamburaške glazbe*, Osijek: Šokačka grana, STD „Pajo Kolarić“, Hrvatski tamburaški savez, 2011.
7. Konfic, Ivanka – Konfic, Lucija – Vukobratović, Jelka, *Tamburaški orkestar Glazbene škole Alberta Štrige Križevci*, Zagreb-Križevci: HAZU, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Koprivničko-križevačke županije, 2014.
8. Konfic, I., Konfic, L., Vukobratović, J. (2014.) *Tamburaški orkestar Glazbene škole Alberta Štrige Križevci*, Zagreb: HAZU
9. Leopold, Siniša, *Tambura u Hrvata*, Zagreb: Golden Marketing, 1995.
10. Rac J., *KUD „Kašina“*, zafaz: https://www.zafaz.hr/kudovi/KUD_Kasina/kud.php (pristupljeno: 28. 5. 2023.)

6. Prilozi

6.1. Popis slika:

Slika 1: bisernica

Slika 2: brač

Slika 3: E-brač (čelović)

Slika 4: čelo

Slika 5: čelo – berde

Slika 6: bugarija

Slika 7: berda

Slika 8: Tamburaški orkestar Tamburaškog društva Gaj, Zagreb

Slika 9: Tamburaški orkestar Hrvatske radiotelevizije

Slika 10: Tamburaški orkestar ansambla Lado

Slika 11: Tamburaški orkestar KUD-a Kašina

Slika 12: Tamburaški orkestar HKUD Petar Zrinski, Vrbovec

Slika 13: Tamburaški orkestar Tamburaškog društva Ferde Livadića

Slika 14: Gradski tamburaški orkestar Križevci